

INSPECTIEVERSLAG OVER DE DOORLICHTING

Niveau	SO
Pedagogische eenheid	29439-28951
Instellingsnummer	28951
Instelling	Tachkemoni - Atheneum
directeur	Linda Evens
adres	Lange Leemstraat 313 - 2018 ANTWERPEN 1
telefoon	03-287.00.78
fax	03-287.00.80
e-mail	linda.evens@tachkemoni.be
website/URL	
Inrichtende macht/Bestuur	111112 - VZW Tachkemoni te ANTWERPEN 1
adres	Lange Leemstraat 313 - 2018 ANTWERPEN 1
Scholengemeenschap	
adres	
CLB	114256 - Provinciaal CLB Antwerpen te ANTWERPEN 1
adres	Markgravelei 86 - 2018 ANTWERPEN 1
Tijdstip doorlichting	van 9 maart 2010 tot 11 maart 2010
Samenstelling inspectieteam	
Inspecteur-verslaggever	Henri Christiaen
Teamleden	Luc Marrannes Jan Vermeylen William Vroonen
Deskundige(n) behorend tot de administratie	nihil
Externe deskundige(n)	Françis Cromphout
Datum van bespreking met de instelling	29 april 2010

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	3
2	RELEVANTE KENMERKEN	4
3	FOCUS VAN DE DOORLICHTING	5
3.1	(Leer)prestaties in de focus	5
3.2	Procesindicatoren en/of -variabelen in de focus	5
3.3	Outputindicatoren en/of -variabelen in de focus	5
4	KWALITEITSPROFIEL	6
5	RESULTATEN	8
5.1	(Leer)prestaties	8
5.2	Schoolloopbaan	14
5.3	Outcomes	14
5.4	Tevredenheid	14
6	ASPECTEN VAN DE WERKING	15
6.1	Algemeen	15
6.2	Personeel	15
6.3	Logistiek	15
6.4	Onderwijskundig	15
7	STERKTES EN ZWAKTES	17
7.1	Relevante aspecten waarin de school goed is	17
7.2	Relevante aspecten die de school kan verbeteren	17
7.3	Relevante aspecten die de school moet verbeteren	17
8	ADVIES	18
9	REGELING VOOR HET VERVOLG	19

1 INLEIDING

Van 9 maart 2010 tot 11 maart 2010 bezocht de onderwijsinspectie van de Vlaamse Gemeenschap uw instelling. Zij deed dit in het kader van haar decretale opdracht om voor de overheid toezicht uit te oefenen op de kwaliteit en de kwaliteitszorg van onderwijsinstellingen. Zij is daarbij bevoegd voor:

- de controle van het studiepeil;
- de naleving van de onderwijsregelgeving;
- de controle op naleving van de wet op de veiligheid, het welzijn en de hygiëne. Overeenkomstig het Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 wordt gebruik gemaakt van de mogelijkheid van art. 38 §5 om het toezicht hierop afzonderlijk uit te voeren.

Zij heeft niet de bevoegdheid om individuele personeelsleden te evalueren.

Het toezichtskader dat de inspectie daarvoor gebruikt is het CIPO-model:

- Context: factoren waarop de instelling weinig of geen invloed heeft (bijv. inplanting, wetgeving);
- Input: menselijk potentieel, onderwijsaanbod en materiële middelen;
- Proces: de manier waarop de instelling haar doelstellingen nastreeft;
- Output: de mate waarin de instelling haar doelstellingen bereikt.

Tijdens een doorlichting voert de inspectie volgende activiteiten uit: onderzoek en analyse van documenten en gegevens, observaties en gesprekken.

Het onderzoek mondt uit in een verslag. Dat begint met een opsomming van de relevante kenmerken van de instelling. Daarna volgt een overzicht van de kwaliteitsaspecten die onderzocht worden. De selectie daarvan gebeurt op basis van een vooronderzoek. Dan volgt de synthese in een kwaliteitsprofiel. Het volgende hoofdstuk beschrijft de resultaten. De vooraf vastgelegde procesindicatoren worden dan beoordeeld. In een conclusie worden dan sterke punten, werkpunten en dringende actiepunten opgesomd, waarna een advies aan de overheid wordt geformuleerd. Het verslag eindigt met de regeling voor het vervolgtoezicht.

Het doorlichtingsverslag resulteert in één van drie mogelijke adviezen:

- gunstig;
- beperkt gunstig;
- ongunstig.

Een gunstig advies is noodzakelijk, wil de instelling verder erkend worden en/of verder opgenomen worden in de financierings- of subsidiëringsregeling.

Het verslag moet binnen een termijn van 30 kalenderdagen na ontvangst op een personeelsvergadering integraal besproken worden.

Het verslag is openbaar en kan ongeveer drie maanden na de doorlichting geraadpleegd worden op de website van het departement onderwijs op het adres www.ond.vlaanderen.be/doorlichtingsverslagen of op www.schooldoorlichting.be.

Het verslag mag niet gebruikt worden voor publicitaire doeleinden (bijvoorbeeld met het oog op leerlingenwerving).

2 RELEVANTE KENMERKEN

- frequente directiewissels in de opeenvolgende schooljaren met als gevolg geen beleidscontinuïteit
- recentelijk een nieuwe directie
- groeiende taalheterogeniteit met een grote groep Nederlandsonkundige en Franstalige leerlingen

3 FOCUS VAN DE DOORLICHTING

Op basis van het vooronderzoek heeft de inspectie vakken/studierichtingen en procesindicatoren geselecteerd die in aanmerking komen voor onderzoek tijdens de doorlichting.

3.1 (Leer)prestaties in de focus

VAKKEN BASISVORMING

Frans
Nederlands
Wiskunde

KEUZE / SPECIFIEK GEDEELTE

Tweede graad	ASO	Humane wetenschappen
Derde graad	ASO	Economie-moderne talen
Derde graad	ASO	Humane wetenschappen
Derde graad	ASO	Wetenschappen-wiskunde
Derde graad	BSO	Kantoor

3.2 Procesindicatoren en/of -variabelen in de focus

Onderwijs

Evaluatie

Evaluatiepraktijk
Rapporteringspraktijk

3.3 Outputindicatoren en/of -variabelen in de focus

4 KWALITEITSPROFIEL

Het algemeen studierendement van beide scholen is hoog, wat blijkt uit de percentages A-attesteringen. Er is evenwel geen zicht op het vervolgtraject van de leerlingen. De resultaten in het hoger onderwijs worden gewoonweg niet opgevolgd (nochtans een werkpunt in het doorlichtingsverslag 2001). De klasbezoeken bevestigen de intrinsieke kwaliteiten van veel leerlingen. Ze beschikken trouwens over een flinke dosis assertiviteit, dat in bepaalde klassen het onderwijsleerproces doorkruist. Deze situatie bemoeilijkt soms de relaties met de leraren. De meesten onder hen zijn geëngageerd en deskundig en tonen een reële pedagogische gerichtheid.

De leerplanrealisatie van de geïnspecteerde vakken voldoet voor economie, gedrags- en cultuurwetenschappen, Frans (Kantoor III), Nederlands (A-stroom) en wiskunde (Economie-moderne talen en Wetenschappen-wiskunde). Ze voldoet niet voor Frans (basisvorming en specifiek deel van de pool Moderne talen) en wiskunde (A-stroom). De directie beschikt evenwel over voldoende beleidsvoerend vermogen en de betrokken leraren over de nodige kwaliteiten om de tekorten weg te werken. Deze situatie geeft derhalve geen aanleiding tot een gunstig advies beperkt in de tijd. Daarnaast is er een merkbare en zeer onevenwichtige leerplanrealisatie voor Nederlands (II en III, ASO), waarbij voorbijgegaan wordt aan de essentie van het leerplanconcept. Dit resulteert in een gunstig advies beperkt in de tijd. Bovendien blijft zich het probleem stellen van de taalvaardigheid voor het vak Nederlands, terwijl er toch klasgemiddelden zijn van boven de 75 % in bepaalde leerjaren van de tweede en derde graad ! Dit noopt tot een grondige zelfreflectie over de evaluatie en het onderwijsleerproces in relatie tot de leerplanvereisten (zie tevens het vakverslag van de doorlichting 2001).

Uit de context- en inputkenmerken blijkt dat het overgrote deel van de leerlingen een andere thuistaal dan het Nederlands heeft en dat er in alle graden heel wat leerlingen met schoolse achterstand te kampen hebben. Toch is het actief voeren van een talenbeleid geen prominente beleidsprioriteit. In de Middenschool werd het thema taalvaardigheid vanuit een ver onderwijsvoorrangsbeleid verleden doorheen drie opeenvolgende GOK-cycli ¹ steeds opnieuw opgenomen. Een diepgaande ontwikkeling en actualisering van het thema kan echter niet worden vastgesteld. In het Atheneum is er een impliciete visie op talenbeleid, zonder verdere uitwerking in een beleidsplan met doelen, acties, effecten en tijdspad. Er is in beide scholen wel aandacht voor instructietaal Nederlands en het gebruik van het Nederlands voor de communicatie. Hiervoor heeft men echter geen concrete effecten vooropgesteld. Nederlands en vreemde talen zijn als vakken nog niet opgenomen als onderdelen van het talenbeleid.

Rekening houdend met de ICT-vereisten in de eindtermen en leerplannen valt het informaticapark - in tegenstelling tot de multimediale apparatuur - povertjes uit (uitgezonderd voor de kantoorclassen). Bovenop duiken de serverproblemen nog steeds onverwacht op. Het informaticalokaal wordt ook niet echt optimaal benut: de ICT-integratie scoort in de geïnspecteerde vakken zwak (zie ook de vorige doorlichting). Deze situatie legt een hypotheek op de kwalitatieve en didactische vormgeving van het onderzoekend leren legt. Het is alvast een gunstige ontwikkeling dat er momenteel een schooloverschrijdende ICT-werkgroep operationeel is. Daarnaast kunnen de leraren niet terugvallen op een informatie- en documentatiepunt met leerplanondersteunende tijdschriften en didactische naslagwerken.

In het Atheneum stelt zich ook de uitdaging van het werken aan de inhoudelijke en organisatorische invulling van het pooldenken m.b.t. de onderzoekscompetentie. Een gedeelde visie en traject zijn op schoolniveau vooralsnog niet ontwikkeld. De inbedding ervan in een leerlijn doorheen het curriculum, die start bij de vakoverschrijdende eindterm leren leren, vraagt om een gedeelde leerplanstudie door de vakgroepen van beide scholen.

In de scholen is er een zorgvuldige administratieve organisatie m.b.t. de evaluatie- en rapporteringspraktijk. De evaluatie is doorgaans van een voldoende niveau, behoudens voor de taalvakken. Een pluspunt is dat de leerlingen geregeld feedback bij de opdrachten en toepassingen krijgen. Aan de andere kant moet de toepassing van alternatieve evaluatievormen – conform de leerplanvereisten – nog een aanvang nemen, terwijl de inpassing van leerplangebonden (vak)attitudes – globaal bekeken – in een beginstadium zit. Diagnostische en remediërende rapportcommentaren komen sporadisch voor. De deliberatie en oriëntering verlopen zorgvuldig. Toch kunnen bepaalde adviezen meer gemotiveerd worden.

Het is markant dat ondanks het gemeenschappelijke opvoedingsproject de Middenschool en het Atheneum nog altijd geen pedagogische eenheid vormen. Daardoor worden ontegensprekelijk kansen gemist. Een nuancerende factor zijn de opeenvolgende directiewissels in het Atheneum. In tegenstelling tot de Middenschool kon geen beleidscontinuïteit gegarandeerd worden. Bovendien heerst er in het Atheneum een cultuur van individuele gerichtheid bij de leraren, terwijl de werking van de Middenschool meer op een hecht

¹ Gelijke Onderwijs Kansen

groepsgevoel drijft. Logischerwijze blijven er merkbare verschillen bestaan in de onderwijskundige werking van beide scholen. De complementariteit in het hernieuwde directieteam opent wel perspectieven voor meer gelijkgerichtheid en samenhang in het beleid.

In het teken van de onderwijsontwikkelingen en de uitdagingen vervat in de leerplannen - maar ook vanuit een verantwoordingsperspectief² - moeten beide scholen vormgeven aan een nascholingsbeleid. Dit is een onontbeerlijke hefboom om een ontwikkelingsdynamiek over beide scholen heen op gang te brengen.

² Zie de vorige doorlichting (2001) en opvolging (2005). Daarnaast moet het Atheneum op de korte termijn een dringende inhaalbeweging maken m.b.t. de vakoverschrijdende eindtermen (een actiepoint in het schoolwerkplan voor dit schooljaar).

5 RESULTATEN

5.1 (Leer)prestaties

Het onderzoek van de (leer)prestaties levert volgende conclusies op:

Economie in de derde graad Economie-moderne talen

Voldoet

Vaststellingen

- De leerplanrealisatie zat vorig schooljaar op schema en steunt op kennis van en inzicht in het leerplan. Een kwaliteitsvolle cursus staat garant voor de leerplangerichtheid. Door de inzichtelijke en analytische benadering van de leerstof worden de leerlingen voldoende uitgedaagd. De klasdoorbrekende initiatieven vertalen zich onder meer via het actualiteitsprincipe en de vakoverschrijdende projecten met Nederlands en Humane wetenschappen. De algemene vorming van het vak wordt voldoende vooropgezet, in mindere mate de sociale finaliteit (artikels met een sociaal-ethische inslag over armoede, ongelijke inkomensverdeling en delokalisering). Er is wel een goede interferentie tussen de socio-economische actualiteit en de economische theorievorming.
- De toepassing van dit leerplan vergt momenteel een leer- en groeiproces. Hierbij is het positief dat er een goede samenwerking is met de tweede graad. De beschikbaarheid over een informatie- en documentatiepunt met didactische naslagwerken en tijdschriften zou de professionaliteit ontegensprekelijk ondersteunen. De mogelijkheden van de ICT-infrastructuur werden en worden nog niet volledig benut (zie o.a. de serverproblemen). Derhalve werken de ICT-leerplandoelstellingen niet echt ondersteunend t.a.v. het onderwijsleerproces. Men is er nog niet toegekomen om door middel van gevarieerde opgaven in moeilijkheidsgraad de ICT-geletterdheid te bevorderen en te bewaken. Het zelfsturend leren komt mondjesmaat aan bod in klasverband. Kortom, het internet als didactische leeromgeving is nog geen constante in de klaspraktijk. Het is daarom van groot belang een inhaalbeweging te maken.³
- In het werken aan de onderzoekscompetentie⁴ zit nog een flinke groeimarge. De aanpak van vorig schooljaar met de jaarwerken opent perspectieven om verder verfijnd te worden via een schoolbrede visie.
- Via de specifieke vakmethodologie krijgen de leerlingen een beredeneerd inzicht in de analyse van de jaarrekening met een link naar de onderliggende bedrijfseconomische context en de kostprijsberekening. Hierbij is het van groot belang dat op het einde van het schooljaar voldoende tijd wordt uitgetrokken voor de berekening van het exploitatieresultaat (intra- of extracomptabel).
- Er wordt de nodige aandacht besteed aan leerbegeleiding in termen van het leren structureren en inzichtelijk redeneren (o.m. schema's van (bedrijfs)economische mechanismen). De leerlingen worden goed voorbereid op de examens en krijgen de gewenste feedback.
- De toetsen en examens zijn inhoudsrelevant en knopen aan bij de behandelde leerstof. De evaluatie is van een voldoende niveau. Parate en functionele kennis komen in de examens evenwichtig aan bod. In tegenstelling tot de inpassing van de actualiteit worden de vaardigheden voor het opzoeken, verwerken en interpreteren van informatiebronnen nog niet geëvalueerd (zie boven). De puntenverdeling bij toetsen en proefwerken is transparant. De leerlingen behalen behoorlijke eindresultaten die in de lijn van de totale klasgemiddelden liggen.
- Het mondelinge taalgebruik laat in de klas echt te wensen over. Een bijsturing in het kader van het taalbeleid is broodnodig.

³ Zie de rubrieken ICT en Begeleid Zelfgestuurd Leren (D/2006/04, p. 34-36).

⁴ Afhankelijk van de onderzoeksopdracht gebeurt dit in samenspraak binnen het geheel van de pool. Met betrekking tot de tweepolige studierichtingen zijn geïntegreerde projecten mogelijk. Daarin komen de onderzoeksvaardigheden uit beide polen aan bod (D/2006/04, p.13 en 37-38).

Frans basisvorming in de derde graad ASO en specifiek deel Moderne Talen

Voldoet niet

Vaststellingen

- De evaluatiepraktijk kan onvoldoende aantonen dat de leerplandoelstellingen bereikt worden (D/2006/0279/005). Nochtans blijkt uit de resultaten, de schriften van de leerlingen en het klasbezoek een hoog peil van de leerlingen, zowel voor hun kennis als hun communicatieve vaardigheden. Dit hoge niveau kan deels het gevolg zijn van het grote aantal Franstalige leerlingen.
- In het specifieke gedeelte Moderne Talen worden de specifieke eindtermen rond “Taal en Communicatie”, “Taal en Cultuur” en “Taal als Systeem” op voldoende wijze gerealiseerd. Wat betreft de onderzoekscompetentie is er nog geen echte onderzoeksopdracht over een literair of linguïstisch probleem die terdege voorbereid, uitgevoerd en geëvalueerd wordt en waarvoor informatie verzameld, geordend en bewerkt wordt.
- De actualiteitswaarde van de lessen wordt voortdurend ondersteund door verwijzingen naar de Franse cultuur; de literaire en creatieve component is sterk aanwezig.
- Beamer en audiovisueel materiaal zijn beschikbaar, alsook een voldoende aantal vertalende en verklarende woordenboeken. De weg naar het ICT-lokaal wordt onvoldoende bewandeld.
- De evaluatie is onvoldoende representatief voor de leerplandoelstellingen. Vooral in de examens is er een sterk overwicht van het kennisaspect ten nadele van de communicatieve vaardigheden. Binnen de kenniscomponent bevinden zich vragen over geziene literatuurfragmenten zonder dat de teksten bijgevoegd zijn. Een (geldige) scorewijzer voor de productieve vaardigheden ontbreekt. Ook voor de onderzoeksopdrachten (specifiek gedeelte) ontbreken de evaluatiecriteria.
- Voor wat de leerlingenbegeleiding betreft, wordt er gewerkt in een stimulerende sfeer. Men moedigt het autonoom verzamelen van informatie rond Franse cultuur aan met bespreking achteraf tijdens de lessen.
- In verband met de professionalisering zijn er wel nascholingen gevolgd. De vakgroepwerking (verticaal) is vrij informeel en verloopt onvoldoende planmatig. In de verslagen wordt geen melding gemaakt van de multiplicatie van de verworven inzichten en de impact van de nascholing op de onderwijspraktijk.
- Een belangrijke contextfactor is dat de school niet kan genieten van pedagogische begeleiding. De opmerkingen in verband met de evaluatiepraktijk lijken de vakgroep te hebben verrast, maar desondanks blijken de nodige deskundigheid en de vaste wil aanwezig te zijn om aan de tekorten te werken. Bijgevolg, aangezien binnen de vakgroep Frans voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn, meent de inspectie dat de vastgestelde tekorten niet resulteren in een gunstig advies beperkt in de tijd.

Frans basisvorming in de eerste graad van de A-stroom

Voldoet niet

Vaststellingen

- De evaluatiepraktijk kan onvoldoende aantonen dat de leerplandoelstellingen bereikt worden (D/1997/0279/026). Nochtans blijkt uit de resultaten, de schriften van de leerlingen en het klasbezoek dat de meeste leerlingen over voldoende kennis en communicatieve vaardigheden beschikken.
- De actualiteitswaarde van de lessen is voldoende. Het Frans wordt ook ingeschakeld in vakoverschrijdende projecten.
- Er is geen eigen vaklokaal, maar men beschikt over een voldoende aantal vertaalwoordenboeken en maakt gebruik van de audiovisuele middelen.
- De kwaliteit van de evaluatie is onvoldoende representatief voor de leerplandoelstellingen. Zowel voor het dagelijks werk als voor de examens overweegt de kenniscomponent ten opzichte van de communicatieve vaardigheden. Van de spreek- en gespreksvaardigheden zijn onvoldoende sporen van evaluatie gevonden. Ook vindt men in de jaarvorderingsplannen geen evaluatie terug in de vorm van zelfreflectie van de gerealiseerde leeractiviteiten.

- Er is traditioneel een grote instroom van Franstalige leerlingen, maar recent ook een instroom van Fransonkundige leerlingen uit Oost-Europa. Dit probleem wordt onderkend en opgevangen onder meer door wekelijks georganiseerde inhaallessen. De vorderingen van de begeleide leerlingen worden echter niet geregistreerd.
- De vakgroep gaat in op het nascholingsaanbod, maar dit gebeurt niet op basis van een behoeftepeiling. In de verslagen van de vakgroepwerking wordt geen melding gemaakt van de multiplicatie van de verworven inzichten en de impact van de nascholing op de onderwijspraktijk.
- Als contextfactor moet vermeld dat de school niet beschikt over pedagogische begeleiding en de vakleraar zich terdege bewust is van de tekorten. De deskundigheid en de wil zijn aanwezig om hieraan te werken. Bijgevolg, aangezien binnen de vakgroep Frans voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn, meent de inspectie dat de vastgestelde tekorten niet resulteren in een gunstig advies beperkt in de tijd.

Frans specifiek deel in de derde graad BSO Kantoor

Voldoet

Vaststellingen

- De leerplandoelstellingen (D/2002/0279/049) worden op voldoende wijze gerealiseerd. Dit blijkt uit het dagelijks werk en de examens, het klasbezoek en de behaalde resultaten.
- De materiële middelen (ICT en audiovisueel materiaal) zijn beschikbaar in het vaklokaal, alsook een aantal vertaalwoordenboeken. Ze worden intensief gebruikt.
- De actualiteitswaarde is voldoende. Frans wordt ingeschakeld in de geïntegreerde proef en de vakoverschrijdende projecten. In het eigen vaklokaal is er geen decoratie die verwijst naar de Franse cultuur of pedagogisch ondersteunend is.
- De aanbreng van kennis en communicatievaardigheden is proportioneel correct. Over de evaluatie van de spreekvaardigheid zijn er onvoldoende gegevens. Bij de examens is er wellicht een onderwaardering van spreek- en schrijfvaardigheid. De spraakkundige en lexicale kenniscomponent wordt in context geëvalueerd. In het jaarvorderingsplan wordt geen evaluatie gemaakt van de gerealiseerde leeractiviteiten.
- De leerlingenbegeleiding vindt vooral plaats binnen de lespraktijk in de vorm van remediëring.
- Nieuwe leraren worden goed opgevangen door de vakgroep. De samenwerking binnen de (verticale) vakgroep is goed, maar te informeel. De vakvergaderingen verlopen onvoldoende planmatig en vaak zonder verslaggeving.

Gedrags- en cultuurwetenschappen in de tweede en de derde graad Humane wetenschappen

Voldoet

Vaststellingen

- De conclusie is gericht op de vakken cultuur- en gedragswetenschappen in de tweede en derde graad. De eindtermen en leerplandoelstellingen worden in voldoende mate gerealiseerd. De leerlingresultaten zijn globaal van een behoorlijk niveau. Leerlingen met zwakke resultaten voor cultuur- of gedragswetenschappen scoren meestal ook voor één of meer vakken van de basisvorming zwak. De school heeft geen gefundeerd zicht op het vervolgtraject van de leerlingen omdat ze geen gegevens bijhoudt over de resultaten in het hoger onderwijs.
- Er is een leerplangerichte visie, maar die wordt niet altijd voldoende duidelijk of transparant vertaald in plannings-, registratie- en evaluatiedocumenten. Zeker wanneer een vak verkaveld wordt over meer leraren is er nood aan gezamenlijke en functionele planningsinstrumenten volgens een bij voorkeur gelijkaardig model.
- De vakgroepwerking was tot voor kort vooral een individuele aangelegenheid. Nu is ze nog erg beperkt en voornamelijk informeel. Vanuit het beleid is er geen aansturing gericht op dynamiek en ontwikkeling. Hoewel regelmatig overleg met vakcollega's uit andere scholen en ondersteuning door pedagogische begeleiding in de gegeven omstandigheden ontbreekt, is de professionele deskundigheid van het huidige lerarenteam bevredigend: men probeert nascholing te volgen voor zover men op de hoogte raakt van het aanbod. Op individuele basis werd een SWOT-analyse uitgevoerd over de vakgroepwerking. Men is nog niet toegekomen aan het uitwerken van leerlijnen over de leerjaren en graden heen, gericht

op een kwaliteitsvolle invulling van de onderzoekscompetentie. Ook dit wordt niet aangestuurd door een schoolvisie ter zake. Men kan zich nog verder ontwikkelen door de opdrachtenfiches voor taken te verfijnen, eindtermgerelateerde en transparante evaluatiecriteria te ontwikkelen en erover te waken dat de leerlingen in de derde graad steeds doordachte hypothesen of onderzoeksvragen formuleren.

- Het organiseren van didactische uitstappen, projecten en gastsprekers ondersteunt een levensechte inkleuring van het curriculum, maar gebeurt overwegend in beperkte mate. De ICT-integratie door de leraren is er, maar de implementatie op leerlingenniveau is niet overal even sterk. Groeimogelijkheden zijn er nog op het vlak van het gebruik van een digitale leeromgeving en de aandacht voor dwarsverbindingen met andere vakken.
- De leerlingbegeleiding is goed uitgebouwd met speciale aandacht voor instromers en leerlingen die extra zorg nodig hebben. Diverse werkvormen komen aan bod, maar in verscheidene lessen overweegt nog een klassikale of cursusgestuurde aanpak. De interactie tussen leerlingen en leraren verloopt spontaan en gedisciplineerd. Men gebruikt eigen leerlingencursussen die meestal voldoende ondersteunend werken. Leraargebonden vertrekt de opbouw voortreffelijk vanuit de leerplandoelen en is de lay-out verfrissend, in andere gevallen ontbreken duidelijke inhoudstafels en komt het geheel al gedateerd over. Bij de keuze van bronnen respecteert men het opvoedingsproject van de school; het aanbod is breed genoeg en het geheel getuigt niet alleen van de expertise, maar ook van de inzet en de werkkraft van de leraren.
- De materiële ondersteuning van de studierichting is beperkt en de leeromgeving is niet altijd voldoende leerkrachtig. Er is geen vaklokaal en een leerplanondersteunende collectie van tijdschriften en naslagwerken ontbreekt. De klaslokalen zijn evenwel uitgerust met een computer en beamer. De bedrijfszekerheid van het interne netwerk is echter niet altijd gegarandeerd, verder kan een ICT-lokaal gereserveerd worden.
- De evaluatie is voldoende afgestemd op de leerplandoelen en ze is meestal kwaliteitsvol. De toetsvragen zijn representatief voor de examenvragen; de vraagstelling is gevarieerd en peilt naar verschillende beheersingsniveaus (kennis, inzicht, toepassen). Toch vervalt men in zogenaamd zwakkere klasgroepen al eens in overwegend cognitieve bevragingen, die niet beantwoorden aan de leerplandoelen. Leerlingen krijgen veel schriftelijke feedback bij de geëvalueerde opdrachten. Groeimogelijkheden zijn er verder nog in de ontwikkeling van transparante evaluatiecriteria voor leerplangebonden attitudes en in de toepassing van de door de leerplannen gevraagde peer- en zelfevaluatie (D/2006/001 en D/2009/045).

Stage Kantoortechnieken in de derde graad Kantoor

Voldoet

Vaststellingen

- De leerplandoelstellingen voor stage worden op een voldoende wijze bereikt. De stageactiviteiten zijn inhoudsrelevant t.a.v. het beroepsprofiel van de studierichting.
- Voor het eerst dit schooljaar studeren leerlingen van het eindjaar Kantoor af. Rekening houdend met de prille stage-ervaringen wordt voldaan aan de regelgeving. In de stageovereenkomst ontbreken wel een aantal vermeldingen en bijlagen (o.a. de risicoanalyse en het gezondheidstoezicht). Ook zijn de gegevens i.v.m. de activiteiten van de stagebegeleider niet in het algemeen stagedossier opgenomen.
- Via het schoolreglement worden de ouders en leerlingen geïnformeerd over de stageregeling. Dit kan zeker uitgebreid worden met een passage over de inhaalstages (punt 5.2 van de omzendbrief).
- De stage vormt de kern voor de geïntegreerde proef, die vakoverschrijdend is opgevat met eveneens een bijdrage vanuit de taalvakken. De procesevaluatie - met tussentijdse evaluaties - is ongetwijfeld nog vatbaar voor bijsturing en verfijning (uit te werken criteria). De handleiding met het logboek, de planning en de afspraken over de opbouw van het dossier is een stap in de gewenste richting.

Inbreuk tegen de regelgeving

- De stageovereenkomst is niet volledig conform de regelgeving en de lijst i.v.m. de activiteiten van de stagebegeleider ontbreekt (SO/2002/09 Leerlingenstages in het voltijds secundair onderwijs, punten 7 en 9.1).

Nederlands in de eerste graad van de A-stroom

Voldoet

Vaststellingen

- De leerplanrealisatie voldoet. Het onderzoek naar de realisatie is in hoofdzaak gebaseerd op de analyse van de leerlingenevaluatie. De leraren confronteerden evaluatievragen, taken en toetsen met de leerplandoelen en de eindtermen. De resultaten van deze reflectie werden tijdens gesprekken nader toegelicht.
- Een zeldzame keer bevat het examen een overzicht van de puntenverdeling over de verschillende leerplancomponenten. Alle onderdelen komen aan bod, maar niet altijd in een evenwichtige verhouding. Luister-, lees- en schrijfvaardigheid krijgen een beurt, maar grammatica en woordenschat binnen de context van één zin hebben een duidelijk overwicht.
- Spreekvaardigheid wordt stiefmoederlijk behandeld. Het gebruik van checklists met duidelijke evaluatiecriteria, die zelfevaluatie en wederzijdse evaluatie mogelijk maken, ontbreken.
- Het structurerend niveau dat als basiselement leerprocessen onderbouwt, komt heel ruim in de lespraktijk en in de examens aan bod. Dit brengt het leren leren in de praktijk.
- Het aanbod aan tekstsoorten is voor de vier vaardigheden gevarieerd. In de evaluatie dient de leerling echter enkel de tekstsoort, de zender, de boodschap en de ontvanger te definiëren. Door het toepassen van de hieraan gekoppelde taalregisters kan men nog een meerwaarde realiseren.
- Strategieën voor de vier vaardigheden die als methodiek leerprocessen ondersteunen, worden in de lespraktijk geoefend. Procedures, concrete stappenplannen met duidelijke structuur en opbouw, opeenvolgende en gefaseerde stappen (OVUR) zijn evenwel in de evaluatie niet terug te vinden.
- De leraren zorgen voor actuele teksten uit kranten en tijdschriften. Aandacht gaat uit naar genietend lezen, o.a. onder de vorm van huislectuur. De verwerking ervan is tekstervarend en creatief.
- De TAS-toetsen⁵ brengen de beginsituatie van de leerlingen in kaart.
- De klasgemiddelden voor het vak situeren zich op een realistisch niveau.
- De constructieve samenwerking in de vakgroep van de eerste graad zorgt voor een zekere mate van gelijkgerichtheid met aandacht voor de leerplandoelen en eindtermen. Dankzij de vroegere OVB-ervaring (onderwijsvoorrangsbeleid) hebben de leraren aandacht voor de specifieke situatie van praktisch alle leerlingen zonder thuistaal Nederlands.

Nederlands in de tweede en derde graad ASO

Voldoet niet

Vaststellingen

- De visie op taalonderwijs sluit hier niet aan bij het concept van het geïntegreerd competentieleren zoals het kernachtig geformuleerd en klaar geduid staat in het meest recente leerplan van de derde graad.
- De positieve insteek van de vakgroep van de eerste graad met aandacht voor leerplandoelen en eindtermen en de specifieke context van het leerlingenpubliek, vindt geen vervolg in de bovenbouw. Men werkt er individueel, volgt het leerboek en beseft zelf dat de leerplangerichtheid integraal zoek is.
- Op het examen ontbreekt een puntenverdeling die een redelijke spreiding over de verschillende leerplancomponenten weerspiegelt.
- Het structurerend niveau is in de evaluatie, met uitzondering van een zeldzame keer in II, 1, nergens terug te vinden.
- De literaire component en de taalbeschouwing zijn absoluut dominant. Andere tekstsoorten of boodschappen komen nauwelijks voor en zijn bij de evaluatie een randfenomeen. Enkel voor schrijfvaardigheid is er wat variatie. Spreekvaardigheid komt niet aan bod.
- Daarenboven stelt zich het probleem dat zowel de evaluatie van taalbeschouwing als die van literatuur een foutieve invulling krijgen en niet stroken met de leerplandoelen en de eindtermen.
- De examenvragen maken duidelijk dat de meeste leraren de taalbeschouwing herleiden tot het opvragen van geziene woordenschat, spelling en grammatica.

⁵ Taalvaardigheidstoets Aanvang Secundair Onderwijs

- Naast de taalbeschouwing worden op het examen hoofdzakelijk vragen gesteld over geziene literatuurfragmenten zonder dat de teksten toegevoegd zijn. Het leerplan stelt nochtans duidelijk dat de evaluatie van literatuur steeds van een tekst moet uitgaan en dat de opgave zich minstens op toepassingsniveau situeert.
- Strategieën worden in de lespraktijk onvoldoende geoefend en komen in de evaluatie niet voor.
- De hoge studieresultaten weerspiegelen op geen enkele wijze het reële niveau van taalbeheersing van de leerlingen. Ze bevestigen dat de evaluatie zuiver kennisreproductief is en volledig buiten het perspectief van taalvaardigheid geplaatst is.

Wiskunde in de eerste graad van de A-stroom

Voldoet niet

Wiskunde in de derde graad Economie-moderne talen en Wetenschappen-wiskunde

Voldoet

Vaststellingen

- De leerplanonderdelen van het leerplan van de eerste graad (A-stroom) worden grondig gerealiseerd, behalve het onderdeel ruimtemeetkunde, wat in het eerste leerjaar 10 % en in het tweede leerjaar 7 % als aanbevolen tijdsbesteding kreeg binnen de jaarplanning van het leerplan. Ook het onderdeel grafieken en diagrammen komt maar mondjesmaat aan bod. Het dilemma om de enerzijds de leerlingen een diepgaande rekenvaardigheid bij te brengen en anderzijds het leerplan toch volledig te realiseren, speelt de vakgroep parten.
- De school gebruikt in het eerste leerjaar van de eerste graad een leerplan waarvan de goedkeuring is ingetrokken omdat de betrokken koepel een nieuw leerplan heeft ingediend. De vakgroep moet volgend schooljaar een actueel goedgekeurd leerplan hanteren en een grondige studie maken van mogelijke aansluitingsproblemen met de leerplannen die in de bovenbouw gebruikt worden.
- Voor het curriculum wiskunde in de onderzochte structuuronderdelen van de derde graad is de vakgroep nog zoekende aangezien de meeste titularissen pas recent deze opdracht kregen.
- In de derde graad Economie-moderne talen wordt de basisvorming wiskunde aangeboden volgens een goed gestructureerd jaarplan, maar door omstandigheden is er dit schooljaar een grote achterstand op deze planning in het eerste leerjaar. De school en de vakgroep zijn zich hiervan bewust en nemen maatregelen om het tekort alsnog te minimaliseren en zo nodig ook op te vangen in het tweede leerjaar.
- In de derde graad Wetenschappen-wiskunde behoort wiskunde tot het specifieke deel van de opleiding. De leerplanrealisatie is er degelijk. Voor de onderzoekscompetentie (onderdeel van de specifieke eindtermen) heeft de vakgroep al waardevolle basisinitiatieven genomen. Als deze gekaderd en uitgebreid worden binnen een schoolbrede visie, zullen deze nog beter renderen en sporen met de decretale doelstellingen.
- De door eindtermen en leerplannen verplichte integratie van ICT in het wiskundecurriculum wordt onvoldoende gerealiseerd. De ambitie van de vakgroep wiskunde wordt gedwarsboomd door de gebrekkige ICT-voorzieningen van de school. Als de school en de vakgroep principieel het persoonlijk bezit en gebruik van een grafisch rekentoestel, laptop of tablet-PC door de leerlingen uitsluiten, dan moet de school zelf een voldoende ruime en performante set computerlokalen installeren opdat leerlingen de vereiste ICT-vaardigheden kunnen verwerven, niet alleen voor wiskunde, maar voor alle vakgebonden en vakoverschrijdende eindtermen.
- De vakgroep manifesteert een dynamische professionaliteit en hoog engagement. De samenwerking en het overleg (zowel formeel als informeel) zijn goed. De visietekst van de vakgroep is een voorbeeld van goede praktijk.
- De omgang met en begeleiding van de leerlingen is zorgzaam en gaat uit van een degelijk inzicht in de beginsituatie van de instromende leerlingen, inzonderheid de taalproblematiek. Inzake interactieve werkvormen, waar verbale communicatie met degelijke visuele ondersteuning gepaard gaat, is er nog groeiruimte.
- De evaluatie, in dagelijks werk en in examens, dekt afdoende en op een valide manier de behandelde leerinhouden. De vraagstelling is duidelijk en gevarieerd. Er is een goede mix van kennis, vaardigheden en attitudes. De vakgerichte attitudes, zoals beschreven in de leerplannen, kunnen wel meer expliciet aan bod komen. Bij de evaluatie (toetsen en examens) wordt te weinig de ICT-component van het leerplan gepeild.

- De inspectie is van mening dat binnen de vakgroep wiskunde voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn, zodat de hierboven vastgestelde tekorten niet resulteren in een gunstig advies beperkt in de tijd.

5.2 Schoolloopbaan

5.3 Outcomes

5.4 Tevredenheid

6 ASPECTEN VAN DE WERKING

6.1 Algemeen

6.2 Personeel

6.3 Logistiek

6.4 Onderwijskundig

6.4.1 Curriculum

6.4.2 Begeleiding

6.4.3 Evaluatie

De vaststellingen over de uitvoering van de processen wijzen erop dat de school aan het begin van een ontwikkelingstraject staat.

6.4.3.1 Evaluatiepraktijk

Vaststellingen

- Voor beide instellingen is op schoolniveau het administratieve luik van de leerlingenevaluatie adequaat georganiseerd. De schooleigen documenten bieden de leraren voldoende ondersteuning. Ze zijn helder geformuleerd en worden geregeld herwerkt. Het begrip permanente evaluatie wordt in het schoolwerkplan (Atheneum) en in de schoolreglementen verkeerdelijk gelijkgesteld met de evaluatie van het dagelijks werk.
- Er valt nog geen afstemming in de evaluatiepraktijk – vanuit de leerplanvereisten - tussen beide scholen te noteren. Nochtans stelt zich op het vlak van de inhoudelijke aspecten van evaluatie een aantal gemeenschappelijke uitdagingen, die een uitgewerkte visie en actie vereisen. Aansluitend zou een gestructureerd vakoverleg tussen de leraren van beide scholen een belangrijke stap voorwaarts betekenen.
- Concrete vakafspraken per school rond de procesevaluatie, de attitudescore en de zelfevaluatie van leerlingen komen nagenoeg niet voor. In de stage en de geïntegreerde proef zijn zowel product- als procesevaluatie opgenomen. Rekening houdend met de prille ervaring is er zeker nog een groeimarge qua uitwerking van de procesevaluatie (uitbreiding en verfijning van de criteria).
- Vak- en leraarafhankelijk wordt in beide scholen en voor een aantal vakken wel gereflecteerd over de evaluatiepraktijk in termen van kwaliteitsbewaking van de toetsen en examens. Tevens houdt men voor bepaalde vakken voldoende rekening met kennis, inzichten en analytisch redeneren. Kortom, de evaluatie is voldoende afgestemd op de leerplandoelstellingen en is doorgaans kwaliteitsvol. Toch neigt ze in sommige domeinen en in zogenaamd zwakkere klasgroepen naar het cognitieve. Daarnaast blijft de leerplanevaluatie voor de taalvakken ondermaats.
- Beide scholen hanteren elk een eigen uitgetekende deliberatieleidraad. Doorheen de tijd hebben ze wel gezamenlijk werk gemaakt van een meer uitgebalanceerd oriënterings- en adviseringsbeleid (voor de B-stroom en BSO). In het teken van meer synergie tussen Middenschool en Atheneum is dit geen onbelangrijke vaststelling.
- Er valt een zekere (toets)druk te noteren net vóór de examens. Dit wordt nog versterkt door de organisatie van de examens voor de niet-profane vakken. De toetsen worden klassikaal besproken of verbeterd. Voor de examens zijn er duidelijke verwachtingen gecommuniceerd naar de leerlingen.

- Het attesteringsbeeld wordt duidelijk beïnvloed door de intrinsieke kwaliteiten van veel leerlingen, hun socio-economisch milieu en de effectieve voorbereiding op de examens (via privé-lessen bij bepaalde leerlingen). Het is trouwens verrassend dat beide scholen het begrip “vrijwillige inhaallessen” niet kennen⁶. Hoewel gedurende het schooljaar de studiehouding en – motivatie bij een aantal leerlingen het serieus laat afweten (zie de leerlingendossiers met informatiewaarde).
- Een bijzonder aandachtspunt zijn de soms hoge vakscores in de beide scholen, ook voor Nederlands. De schakel die evenwel ontbreekt, is een zicht op de deelnemingsgraad en slaagkansen in het vervolgonderwijs.

6.4.3.2 Rapporteringspraktijk

Vaststellingen

- Beide scholen hanteren een duidelijke normstelling (verhouding dagelijks werk en proefwerken) en kiezen voor een transparante rapportering. Daarnaast zijn er schriftelijk vastgelegde afspraken i.v.m. de rapportering, die helder worden gecommuniceerd naar het korps. Het gevolg is dat de rapporten overzichtelijk zijn.
- In de Middenschool wordt er frequent gerapporteerd, in het Atheneum is dat iets minder het geval. In de Middenschool is er op het rapport een afzonderlijke rubriek voor gedrag voorzien, tevens is er een syntheserapport (een nuttige stand van zaken), terwijl het Atheneum een tussentijdse evaluatiefiche invoerde.
- De rapportering over de eindresultaten verloopt grotendeels volledig. De processen-verbaal en de notulen van de delibererende klassenraden zijn doorgaans zorgvuldig opgesteld. Wel worden de B- en C-attesten soms beperkt of niet gemotiveerd, inclus de uitgestelde beslissingen (niet altijd individueel gemotiveerd). Daarnaast worden enkele B-attesten gemotiveerd zonder advies (Middenschool). Ook wordt hier het gedrag zeer vaak vermeld in de notulen.
- De afbouw van het aantal uitgestelde beslissingen heeft zich in beide scholen verdergezet. In tegenstelling tot het Atheneum bevat het eindrapport in de Middenschool een synthese van de elementen die aanleiding hebben gegeven tot de eindbeslissing. Hoewel de vakantietaken volgens het schoolreglement geen sanctionerend karakter hebben en louter als studiehulp bedoeld zijn, worden ze in het Atheneum soms meegeteld voor het eerste rapport.
- De digitale rapporten betekenen ongetwijfeld een stap voorwaarts voor een doelmatige rapportering en communicatie over de leerprestaties. Met het oog op een meer gerichte rapportering startte de Middenschool een geïnformatiseerd leerlingenvolgsysteem op. Het is de bedoeling dat het Atheneum daarop progressief inhaakt. De leerlingen van beide scholen zijn goed gekend qua leerstoornissen, studieresultaten en -houding. Ze worden van nabij gevolgd en waar nodig bijgestuurd. Remediëringscommentaren met een hoge informatiewaarde op de rapporten zijn in de twee scholen echter zeer leraarafhankelijk.
- Er is nog geen schoolbrede aandacht om te rapporteren over vakattitudes (zie boven). Hier treden afhankelijk van het initiatief van de vakgroep of individuele leraren uiteenlopende ontwikkelingen op.

Inbreuken tegen de regelgeving

- De attestering wordt in beide scholen niets steeds volledig en nauwkeurig gemotiveerd in de notulen van de delibererende klassenraad (SO 64 – Structuur en organisatie van het voltijds secundair onderwijs, punt 6.3).
- De eindrapporten in het Atheneum bevatten geen synthese van de elementen die aanleiding gegeven hebben tot de eindbeslissing (punt 8.1.2). En de vakantietaken worden soms meegeteld met het eerste rapport van het nieuwe schooljaar. Als de eindbeslissing op 30 juni is gevallen mogen de leerlingen vanuit het oogpunt van evaluatie niet met nieuwe opdrachten belast worden (punt 8.1.7).

⁶ Structureel zijn er wel inhaallessen voor Frans, Nederlands en wiskunde voorzien.

7 STERKTES EN ZWAKTES

7.1 Relevante aspecten waarin de school goed is

- De constructieve samenwerking en de complementariteit in het hernieuwde directieteam.
- Het engagement en de taakbekkernis van het merendeel van de leraren.
- De leerlingenbegeleiding.

7.2 Relevante aspecten die de school kan verbeteren

- De leerplanrealisatie voor wiskunde en Frans.
- De naleving van specifieke aspecten van de regelgeving.
- De samenwerking met de Middenschool in het teken van de vakgroepwerking en de leerplanstudie.
- Aansluitend de ontwikkeling van een kwaliteitsvolle schoolvisie over de invulling van de specifieke eindtermen "onderzoekscompetentie" in de derde graad ASO.
- De uitbouw van een voldoende ruim beschikbare en performante ICT-infrastructuur met het oog op de realisatie van alle vakgebonden en vakoverschrijdende ICT-eindtermen, ontwikkelingsdoelen en – leerplandoelstellingen.
- De aanpak op school- en vakniveau van de vakoverschrijdende eindtermen in samenhang met de Middenschool.
- De uitwerking van een nascholings- en talenbeleid.

7.3 Relevante aspecten die de school moet verbeteren

- De realisering van de eindtermen en leerplandoelstellingen voor het vak Nederlands in de tweede en derde graad ASO.

8 ADVIES

In uitvoering van het Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 is het advies voor erkenning en subsidiëring GUNSTIG BEPERKT IN DE TIJD.

De hieronder opgenomen (leer)prestaties scoren geheel of gedeeltelijk onvoldoende en hebben tot dit advies geleid:

STRUCTUURONDERDEEL		Omwille van het onvoldoende realiseren van de leerplandoelstellingen voor	
		Basisvorming	Keuze/ Specifiek gedeelte
Graad 2	ASO	Nederlands	
Graad 3	ASO	Nederlands	

9 REGELING VOOR HET VERVOLG

Het bestuur van de instelling moet vanaf **1 september 2012** kunnen aantonen dat alle tekorten werden weggewerkt.

Namens het inspectieteam, de inspecteur-verslaggever

Henri Christiaen

Datum van verzending aan de directie en de inrichtende macht:

Voor kennisname

De directie / de inrichtende macht

Naam: Linda Evens / Louis Stelman